

IB3, una televisió al servei de la subordinació del català

Va ser creada pel PP i porta la seva marca inconfusible. El PP és un partit amb un historial que explicita sense ombra de dubte una voluntat d'extermini de la llengua catalana per la via de convertir-la en un ens inútil en general, i en una nosa o complicació gratuïta per a una part de la població. L'estratègia és mantenir sense fisures allò que és essencial de l'ordre establert: el bilingüisme obligatori per als catalanoparlants, i el privilegi del monolingüisme per a tots aquells que vulguin ser monolingües. La política etnocida del PP, desplegada sota el rètol fraudulent de *defensa del bilingüisme*, no té més fita que assegurar que una part important i creixent de la població pugui viure en aquesta terra desentenent-se de l'idioma propi del país, com si visqués a Toledo o a Jaén. Basta que aquests siguin de cada vegada més i que la minorització dels catalanoparlants arribi a fer del català un residu innocu en camí cap a la seva retirada definitiva.

IB3, bífida activa

El PP ha fet d'IB3, la seva televisió, un instrument privilegiat per a difondre el seu missatge. D'abans de la seva creació s'exalçà el bilingüisme del canal com a divisa i virtut suprema. El missatge bilingüista sempre aspira a infondre entre els immigrants o les persones d'origen immigratori la idea que no hi ha necessitat d'aprendre ni de parlar la llengua de la terra; no n'hi ha cap necessitat perquè l'Administració, i darrere ella la societat, sempre parlaran a aquestes persones en la seva llengua. Al contrari de totes les polítiques d'integració que funcionen a totes les societats normals del món, en què el missatge és "si vols ser un ciutadà normal d'aquest país, has de parlar la llengua d'aquest país".

Segons un estudi propi, consistent en l'anàlisi exhaustiva d'una setmana sencera d'emissió, de l'obertura al matí fins al tancament a la nit, el canal autonòmic balear emet en català un 57.8 per cent de la seva programació, i un 42.2 per cent en espanyol. Els dissabtes i diumenges el percentatge d'emissió en espanyol s'eleva sensiblement per damunt el que correspon als dies feiners. La major part de la producció pròpia és en català. Només tres programes de producció pròpia (de contingut penós, val a dir) són en espanyol: els presentats per Agustín el Casta, Fernando Schwartz i Carlos Dávila. A part d'aquests tres programes, l'emissió en espanyol correspon a films i sèries, que s'emeten sistemàticament en versió espanyola, normalment resultat de doblatge. Els dibuixos animats són l'única programació aliena emesa en català, a base d'un doblatge específic per a IB3.

El caràcter bilingüe d'IB3, i sobretot la insistència en el missatge bilingüista, ha provocat que la publicitat en aquest canal sigui aclaparadorament en espanyol. Segons l'estudi esmentat abans, el 77.6 per cent de la publicitat és en espanyol, en front d'un 22.4 per cent que és en català. Vora el 90 per cent de la publicitat emesa pel canal és una publicitat que corre o ha corregut pels altres canals d'àmbit estatal o autonòmic. Aquesta publicitat és quasi tota en espanyol, tot i que hi ha normalment una versió catalana dels anuncis exhibida a la Televisió de Catalunya. El 10 per cent restant és publicitat d'empreses o serveis de les Illes Balears, i pel que respecta a la llengua utilitzada el 35 per cent és en espanyol. La conseqüència d'aquest fet és el reforçament del missatge que el català a les Balears és una llengua no operativa, ni rendible ni pràctica en el món de la publicitat, dels negocis i de l'activitat econòmica, cosa que produeix més ús de l'espanyol en aquests dominis.

IB3, secessionista

El secessionisme no és només la proclamació que una determinada varietat dialectal –posem el valencià– és una llengua independent. Ni és només negar el nom unitari de la llengua a una determinada zona de la comunitat lingüística. Secessionisme és també –o potser sobretot– aixecar models lingüístics considerats no vàlids a una part determinada del territori de la llengua. El secessionisme no és tant la divisió de la llengua –cosa que sempre ocorre en el terreny de les formulacions teòriques– com la divisió de la comunitat lingüística, cosa que es produeix en el terreny de la realitat pràctica. Si disposam de dos models de català –fins i tot en el cas que es diguessin “català x” i “català y”– associats a territoris distints i no intercanviables, o si cap d'aquests models pot representar la llengua globalment (imaginem uns textos de la Unió Europea en dos models de català, un al costat de l'altre), això és planament secessionisme. Aquestes dues varietats tindrien el mateix funcionament que el que puguin tenir dues llengües diferents, siguin quines siguin les denominacions de les varietats i les declaracions dels filòlegs.

Aquesta política és impulsada pel Govern Balear del PP, encara que aquest no discuteixi ni la unitat teòrica de la llengua ni el nom de *català*. Una mostra contundent és la política lingüística aplicada a IB3, i concretament a la qüestió dels doblatges. Els polítics del PP i els directius del canal han repetit fins al cansament que els doblatges al català fets i exhibits al Principat no són vàlids en el canal autonòmic illenc, perquè no són en les *modalitats lingüístiques insulars*. Aquest discurs és una arma de dos talls: es rebutgen uns doblatges a la pròpia llengua seguint una tàctica secessionista, sense amagar tampoc que aquesta tàctica és un bon pretext per a emetre els productes en versió espanyola, un altre dels objectius establerts.

L'obstinació bilingüista, que els impulsa a exhibir les versions espanyoles, es combina amb la tàctica disgregadora de l'idioma, que els fa parlar de la

“necessitat” de crear centres de doblatge a les famoses *modalitats*. Ja veurem com acaba aquest projecte i el nombre de productes que arribaran a ser doblats. Per ara només han posat en pràctica el doblatge de diverses sèries de dibuixos animats, amb un model de llengua completament esgarriat. Ara tenim tres versions catalanes de *Doraemon*, una anomalia que no deuen poder entendre els infants de les Illes, que les poden veure totes tres simultàniament. En qualsevol cas, i com ja he escrit en alguna altra banda, aquest joc no sols és sociolingüísticament pervers sinó que és una malversació de fons públics digna de les pàgines que la premsa ha dedicat als escàndols més sonats.

La llengua d'IB3, entre la seriositat i el gonellisme

Els directius d'IB3 menysprearen la Universitat a l'hora de proveir-se d'un manual d'estil. Recórrer a la Universitat no era obligatori, però era molt recomanable atès el caràcter d'aquesta com a institució oficial consultiva per a tot el que fa a l'ús de la llengua catalana. Ignorar la Universitat fou una decisió calculada que tenia per objectiu tenir les mans lliures a l'hora de decidir uns o uns altres criteris lingüístics. A la Universitat no li podien imposar límits o condicions, cosa que sí que podien fer a un equip d'alguns lingüistes triats pels delegats del Govern. IB3 té un manual d'estil, però, a diferència de la pràctica comuna en la majoria de mitjans de comunicació, és guardat amb pany i clau. Amb tot, crec que cal reconèixer la feina d'uns assessors lingüístics que, treballant segurament amb dificultats de diversa mena, tenen una bona part del mèrit dels encerts i poca culpa de les espifiades. D'uns i de les altres en parlaré tot seguit.

La correcció lingüística d'IB3 televisió és molt irregular i variable. Al costat de productes molt dignes, del punt de vista lingüístic, hi ha veritables pegats foradats. Més que un canal sembla que som davant diversos canals que usen la mateixa freqüència. Hi ha un bloc de la programació que fa servir un català molt digne i correcte: aquests programes són els informatius en general, i alguns programes emesos el cap de setmana, com *Parlament*, *El camp*, *Una ullada cap enrere* i *7 de notícies*. La resta s'ha de considerar deficient o molt deficient, per un motiu o un altre, o per una suma de motius.

Entre aquestes deficiències cal esmentar la falta d'adequació del registre lingüístic emprat. En una situació de normalitat, els programes de televisió mínimament formals s'han de vehicular en una varietat estàndard o pròxima a un patró estandarditzat. Aquí falla espectacularment IB3, per dos motius diferents i que mereixen distinta consideració: en uns casos per manca de competència lingüística dels presentadors, que no saben improvisar tot mantenint-se dins els límits de la llengua normativa (amb qualche cas de vergonya aliena), i en uns altres casos perquè s'aplica una decisió presa pels responsables del canal, completament inoportuna, que estableix un model dialectal sense manies. Els casos més flagrants d'aquest darrer fet són les falques publicitàries de promoció dels programes de la casa i el doblatge dels

dibuixos animats, uns contextos en què, pel caràcter no espontani de la llengua, no hi ha la més mínima justificació per a aquest error.

Una altra deficiència greu és la mala pronunciació de part del personal. Els mateixos programes esmentats més amunt com a models de correcció lingüística, i algun altre, són conduïts per presentadors que ofereixen una dicció bona (o treballada). Magnífica s'ha de dir també que és la dicció dels dobladors de dibuixos animats. Però si passam a col·laboradors secundaris d'informatius o programes semblants, o a alguna presentadora principal de programa, anirem cap a fonètiques degradades, penoses o escarrufadores. Sense anar més lluny, de les veus del serial de *Vallterra* només se salva la del protagonista principal masculí i potser qualcuna altra: la resta, sinistre total.

IB3, l'antimodel de comportament lingüístic

Deia al començament que IB3 és una eina al servei (entre altres objectius) de l'ordre sociolingüístic establert: el bilingüisme obligatori dels catalanoparlants i el monolingüisme indiscutit dels hispanoparlants. Part essencial d'aquest esquema és la norma que regula les intercomunicacions entre els dos grups, que són en espanyol de manera automàtica i acrítica. IB3 podria ser un agent rectificador d'una norma tan nefasta si actués de model de referència de la norma alternativa, com en teoria procura fer TV3. Però no; tot i que alguns presentadors ofereixen un comportament lingüístic digne en aquesta qüestió, el que predomina, tant en les entrevistes de carrer com en les que es fan a l'estudi, com en telefonades dels espectadors i situacions similars, és el pas sistemàtic a l'espanyol quan es parla amb interlocutors que han optat per l'exclusivitat d'aquesta llengua, encara que faci cinquanta anys que resideixen al país.

Finalment, no vull passar per alt un aspecte clarament sinistre d'aquesta televisió, com és algun racó per a l'exercici de l'autoodi més vergonyós; una barbaritat que només poden permetre uns directius de l'ens que hagin perdut del tot el seny i la compostura. Em referesc a un programa setmanal que ofereix l'espectacle d'un mallorquí que parla tot el temps en espanyol i que es recrea en la pràctica d'incrustar determinades paraules i expressions en català, amb la sola intenció de fer riure. Un tipus d'autoodi propi de les èpoques més fosques del franquisme i increïble en els temps que corren. Amb esperpents com aquest, a més d'altres aspectes ja criticats, com el populisme dialectalitzant, la girada de llengua i la tirada fàcil a l'espanyol, una televisió que hauria de ser una eina per a dignificar la llengua, integrar els nouvinguts i promoure l'autoestima lingüística dels illencs serveix per a denigrar el nostre idioma i per a presentar-lo com una futilitat o una anècdota.